

**ASIA: 'AUTHORISED ATTORNEYS' (AUKTORISOIDUT LAKIMIEHET)
SUOMESSA**

JURIDINEN ASiantuntijalausunto

JOHDANTO

1. Olen saanut *Auktorisoidut Lakimiehet – Auktoriserade Jurister – Authorized Attorneys at Law* -nimistä yhdistystä (jäljempänä 'Yhdistys') edustavalta Timo Antti Riissaselta tehtäväksi esittävät mielipiteeni erinäisistä kysymyksistä, jotka koskevat englanninkielisten termien *attorney* ja *attorney at law* jatkuvaa käyttämistä yhdistyksestä.
2. Olen saanut tehtäväni Oxford University Innovationin eli Oxfordin yliopiston konsulttipalvelun kautta.
3. Olen ymmärtänyt, että juridista asiantuntijalausuntoani tullaan käyttämään todisteena oikeudessa yhdistystä vastaan nostetussa asiassa, joka koskee termien *attorney* ja *attorney at law* käyttämistä.
4. Olen tarjoutunut antamaan juridisen asiantuntijalausuntoni kirjallisena ja tulemaan oikeuteen todistajaksi. Saamieni ohjeiden mukaan kirjallinen asiantuntijalausuntoni olisi riittävä.

PÄTEVYYS

5. Olen oikeustieteen apulaisprofessori (*associate professor*) Oxfordin yliopistossa sekä Oxfordin Mansfield Collegen oikeustieteen alan tutkija. Opetan perustuslaki- ja hallinto-oikeutta, Euroopan yhteisön oikeutta sekä oikeusfilosofiaa. Aiemmin olen opettanut myös vertailevaa oikeustiedettä sekä kilpailuoikeutta.

6. Olen valmistunut Ateenan yliopiston oikeustieteellisestä tiedekunnasta, jossa opiskelin siviilioikeutta vuodesta 1985 vuoteen 1990. Olen valmistunut myös Cambridgen yliopiston oikeustieteellisestä tiedekunnasta, jossa opiskelin vuosina 1990–1995 ja jossa suoritin oikeustieteen maisteria vastaavan tutkinnon (LLM) vuonna 1991 sekä oikeustieteen tohtorin (PhD) tutkinnon 1995.
7. Olen opettanut Englannissa vuodesta 1995, ensin Lontoon Queen Mary -yliopistossa, sitten vuosina 1998–2003 Lontoon talous- ja valtiotieteellisessä korkeakoulussa (London School of Economics and Political Science) ja vuodesta 2003 alkaen Oxfordin yliopistossa.
8. Olen myös pätevä (oikeus)asianajaja (*barrister*) Englannissa ja Walesissa. Lincoln's Inn -niminen oikeudenkäyntiasianajajien ammattikuntakilta kutsui minut jäsenekseen vuonna 2006. Toimistoni on osoitteessa Francis Taylor Building, Inner Temple, Lontoo. Olen erikoistunut julkisoikeuteen ja EU-lainsäädäntöön. Asianajajana avustan asiakkaitani säännöllisesti Englannin ja Walesin julkisoikeutta sekä EU:n lainsäädäntöä koskevissa asioissa. *Barristerina* minua valvoo the *Bar Standards Board* (asianajajastandardilautakunta).
9. Tunnen myös Yhdysvaltain lainsäädäntöä. Vuosina 1993–1995 olin vierailevana tutkijana Harvardin oikeustieteellisessä tiedekunnassa. Vuonna 1998 olin tutkijana Kalifornian yliopistossa Berkleyssä ja 2012 ansioituneen vierailevan tutkijan ominaisuudessa Boston Collegessa. Vuonna 2001 toimin New Yorkin Columbia-yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan vierailevana professorina.

KYSYMYKSET

10. Minulle on esitetty seuraavat kolme kysymystä:
  - A. Mikä on sanojen *attorney* ja *attorney at law* alkuperä ja nykymerkitys englannin kielessä?
  - B. Voivatko muut kuin Suomen Asianajajaliiton jäsenet käyttää itsestään nimitystä *attorney* tai *attorney at law* Suomessa (maassa, jossa asianajajilla ei ole yksinoikeutta edustaa asiakkaita) englanninkielisissä käyttöyhteyksissä?
  - C. Mikäli vastaus yllä olevaan kysymykseen on myönteinen, voivatko nämä henkilöt nimittää yhdistystään englanniksi sanoilla *association of attorneys* tai *association of attorneys at law*?
11. Käsittelen näitä kolmea kysymystä yksi kerrallaan.

ATTORNEY- JA ATTORNEY AT LAW -SANOJEN NYKYMERKITYKSEN ALKUPERÄ

12. Ensimmäinen minulle esitetty kysymys kuuluu: ”Mikä on sanojen *attorney* ja *attorney at law* alkuperä ja nykymerkitys englannin kielessä?”
13. On eroa siinä, miten termiä käytetään Englannissa (ja muissa common law -maissa) ja toisaalta Yhdysvalloissa.

Englannin jaetun lakimiesammatin synty

14. Englannin lakimiesammatin historia alkaa siitä, kun miehet ryhtyivät harjoittamaan asianajoa elinkeinonaan jonkinlaisen kurinpitovallan alaisina.
15. Varhaista sääntelyä tulee jo vuonna 1275, kun Westminsterin statuutti määräsi, että petokseen syyllistyneiksi todettuja ammattilakimiehiä on rangaistava. Noin vuoden 1300 tienoilla lakimiesammattikunta alkoi jakautua erittäin päteviin suurimmissa tuomioistuimissa puhuviin ja esiintyviin asianajajiin (*advocate*) sekä heitä suurempaan pätevien lakimiesten ryhmään, jotka edustavat asiakkaita oikeuskäsittelyn muodollisissa sekoissa, hoitavat poissaolevien asiakkaiden kanteita, laativat kirjelmiä ja antavat neuvoja asiantuntija-asianajajille.¹
16. *Serjeants at law* -nimellä tunnettu ensimmäinen ryhmä oli järjestäytynyt 1300-luvulla veljeskunnaksi, johon "kutsuttiin" (tai rekisteröidettiin) oikeuslaitoksen jäsenten johdolla pidetyssä julkisessa seremoniassa.
17. Samoihin aikoihin *attorneyt* eriytyivät omaksi ammattikunnakseen.² *Attorney*-oikeudenkäyntiasiamiehet olivat ”oikeuden virkailijoita”, jotka hoitivat käräjöinnin muodollisen puolen.
18. 1500-luvulle tultaessa *attorneyt* (ja kirjurit) olivat lakimiesammattikunnan suurin ryhmä. Siihen aikaan heitä pidettiin yhä yleisammattinharjoittajista muodostuvana alempana ryhmänä, jotka hoitivat asiakkaitensa käräjöinti- ja muita asioita sekä auttoivat heitä löytämään tarvittaessa asiantuntijaedustajan.
19. Tuohon aikaan *attorney*- ja oikeusasianajaja- eli *barrister*-asianajajaryhmät eivät olleet jyrkästi erillään toisistaan, koska heidän urarakenteensa ei liittynyt

¹ Englannin lakimiesammatin alkuvaiheista, ks. John H. Baker, *An Introduction to English Legal History*, 3rd ed. (London: Butterworths, 1990) 179-189. Ks. myös Paul A Brand, 'The Origins of the English Legal Profession' 5 *Law and History Review* (1987) 31-50.

² Baker, *Introduction to English Legal History* 179.

asianajajakuntien/lakimieskiltojen (*Inns of Court*) oppiarvorakenteeseen. Ei ollut mahdotonta tai asiaankuulumatonta, että *barrister* toimi oikeusasianajajana, valmistelevana asianajajana (*solicitor*) tai tuomioistuimen kirjuriina. Oli varsin yleistä, että nuoret lakimiehet aloittivat näissä tehtävissä samalla kun he seurasivat harjoituksia lakimiesyhteisöissä (*Inns of Court*).³

20. Tudorien kaudella muodostui kolmas lakimiesryhmä, *barristerit* (tai *outer barristers*), joilla *serjeants at law* -ryhmää vähemmän ansioituneena oli kuitenkin kelpoisuus esiintyä ylemmissä oikeuksissa. Ainoa vaatimus oli, että heidät oli kutsuttu *Barin* jäseneksi yhdessä lontoolaisista lakimiesyhteisöistä (*Inns of Court*).⁴
21. Samoihin aikoihin *solicitorit* tulivat esiin lakialan ammatinharjoittajina. *Solicitorien* tehtävänä oli auttaa asiakkaita vaikeissa tuomioistuinten toimivaltakysymyksissä, antaa oikeudellisia neuvoja ja antaa *barristereille* ja *attorneyille* määräyksiä maallikkoasiakkaan puolesta. *Barristerit* ja *attorneyt* saattoivat myös toimia *solicitoreina*. 17. vuosisadan puolivälissä *solicitoreista* muodostui neljäs ryhmä ammattikuntaan.⁵
22. Vuonna 1729 *attorneyt* ja *solicitorit* perustivat yhdessä *Society of Gentlemen Practisers in the Courts of Law and Equity* -nimisen järjestön. Se valvoi kummankin ammatin harjoittamista. Myöhemmin sen nimi muutettiin muotoon *the Law Society* (perustettu 1826).
23. 1700-luvun *attorney*-asianajajilla oli huono maine.⁶ 1800-luvulla *attorneyt* ja *solicitorit* paransivat arvostustaan ammattiensa tiukemman säätelyn avulla.
24. Vuoteen 1900 mennessä *solicitoria* oli alettu pitää – hyvin paljon *barristerin* tavoin – lähinnä säätyläisenä eikä kauppiassäädyn jäsenenä.⁷

Attorney-termin lakkauttaminen

25. Vuonna 1873 säädettiin korkeinta oikeutta koskeva oikeudenkäyttölaki (*the Supreme Court of Judicature Act*), jossa nimitys *attorney* korvattiin nimityksellä *solicitor*.

³ Ks. Sir John Baker, 'Attorneys and Clerks' in Baker (ed.), *The Oxford History of the Laws of England, Volume VI 1483-1558* (Oxford: Oxford University Press, 2003) 437.

⁴⁴ Baker, *Introduction to English Legal History*, 186.

⁵ Baker, *Introduction to English Legal History*, 186.

⁶ Ks. esim. R. Robson, *The Attorney in Eighteenth Century England* (Cambridge, 1959), 134–54.

⁷ Ks. Patrick Polden, 'Solicitors' in William Cornish, J Stuart Anderson, Ray Cocks, Michael Lobban Patrick Polden and Keith Smith, *The Oxford History of the Laws of England: Volume XI: 1820-1914 English Legal System* (Oxford: Oxford University Press, 2010) 1108-1074, at p. 1109.

26. Mainitun lain 87 pykälässä säädetään seuraavaa:

87. Solicitorit ja attorneyt

Tämän lain astuttua voimaan ja siitä alkaen kaikki henkilöt, jotka on hyväksytty ja valtuutettu solicitor, attorney tai proctor (oikeudenkäyntiasiamies) of tai by law -nimikkeillä toimimaan missä tahansa tuomioistuimessa, jonka lainkäyttövalta on täten siirretty High Court of Justice (ylioikeus) tai Court of Appeal (valitustuomioistuin) -tuomioistuimille, ovat vastaisuudessa nimikkeeltään Solicitors of the Supreme Court, ja heillä on samat etuoikeudet ja samat velvollisuudet olosuhteiden mukaan kuin heillä oli ennen tämän lain voimaantuloa; ja kaikilla niillä, joilla kulloinkin oli ennen tämän lain voimaantuloa lainmukaiset valtuudet toimia missä tahansa näistä tuomioistuimista, on oleva oikeus tulla hyväksytyiksi ja kutsutuiksi Solicitors of the Supreme Court -nimikkeellä, ja Master of the Rolls (apellioikeuden puheenjohtaja ja oikeuden arkiston hoitaja) hyväksyy heidät, ja heillä on tilanteen mukaan tällaisina solicitoreina samat etuoikeudet ja velvollisuudet kuin heillä oli ennen lain säätämistä.

Kaikki solicitorit, attorneyt tai proctorit, joita tämä pykälä koskee, ovat Korkeimman oikeuden virkamiehiä, ja asianomaisella tuomioistuimella sekä ylivoikeudella ja valitustuomioistuimella omalta osaltaan tai kaikilla niiden jaostoilla tai tuomareilla on sama lainkäyttövalta näihin solicitoreihin tai attorneyihin nähden kuin millä tahansa muulla Hänen Majesteettinsa ylemmällä oikeusasteella on ollut niissä toimiviin solicitoreihin tai attorneyihin nähden ennen tämän lain voimaantuloa.

27. Tämän pykälän nojalla attorneyn ja solicitorin roolit yhdistyivät. Vuodesta 1876 alkaen kaikki attorneyt (ja kaikki kirkollisissa oikeuksissa toimineet proctorit) olivat solicitors.

Tämänhetkinen tilanne

28. Nyky-Englannin lakimiesten ammattikunta on pääosin jakautunut barristereihin ja solicitoreihin, joita koskee vuonna 2007 juridisista palveluista annettu laki. Nämä eivät kuitenkaan ole ainoita ammattilaisia, jotka tarjoavat lakiasiaainpalveluita. Lakiasiaainpalveluja voivat tietyn edellytyksin tarjota myös nimikkeellä *Legal executives* kutsutut ammattilaiset.

29. Vuoden 2007 laki toi mukanaan lakiasiapalveluhallituksen/lautakunnan (*Legal Services Board*), joka on Britanniassa kaikkia juridisia palveluja tarjoavia tahoja valvova uusi elin.⁸
30. Se valvoo yhdeksää hyväksytyä valvontaelintä, jotka puolestaan sääntelevät yksittäisiä lakimiesammattin harjoittajia. Vuoden 2007 lain liitteen 4 osassa 1 määritellyt hyväksytyt valvontaelimet ovat *the Law Society, the Bar Council, the Master of the Faculties, the Chartered Institute of Legal Executives, the Council for Licensed Conveyancers, the Chartered Institute of Patent Attorneys, the Institute of Trade Mark Attorneys, the Association of Costs Lawyers* ja *the Institute of Chartered Accountants in England and Wales*.
31. *Barristereita* valvoo nykyisin *the Bar Standards Board* (asianajajastandardilautakunta).⁹ Heidän ammatillinen järjestönsä on nimeltään *the Bar Council* (asianajajaneuvosto).¹⁰ *Solicitoreita* valvoo *the Solicitors Regulation Authority* (valmistelevien asianajajien valvontavirasto).¹¹ Heidän ammatillinen järjestönsä on nimeltään *the Law Society* (~ lakiyhdistys).¹²
32. Vaikka perinteinen jako asianajotehtäviin ja muihin juridisiin palveluihin on pitkälti säilytetty, *solicitoreille* on myönnetty oikeus toimia asianajajina korkeimmissa oikeusasteissa, mikäli heillä on ns. *solicitor-advocate* -asianajajan pätevyys.

Ilmaisu *Power of Attorney* (valtakirja, valtuutusasiakirja)

33. Termiä *attorney* käytetään yhä Englannin laissa ilmaisussa *power of attorney* tavalla, joka ei liity *attorneyn* entiseen ammatilliseen rooliin.
34. Rooli liittyy Englannin lain mukaiseen erityiseen sopimukseen.¹³ Valtakirja on muodollinen asiakirja, jolla henkilö myöntää toiselle henkilölle valtuudet toimia ensin mainitun puolesta, yleensä sairaus- tai poissaolotapauksissa, joskin toisinaan myös kaupallisissa tarkoituksissa.
35. Tässä asiayhteydessä termi *attorney* ei viittaa mihinkään tiettyyn ammatilliseen rooliin. Mitään ammatillisia pätevyysvaatimusta ei ole.

⁸ <http://www.legalservicesboard.org.uk/>

⁹ www.barstandardsboard.org.uk

¹⁰ www.barcouncil.org.uk

¹¹ www.sra.org.uk

¹² www.lawsociety.org.uk

¹³ Ks. Hugh Beale (ed.), *Chitty on Contracts* 32nd ed. (London: Sweet and Maxwell, 2015) vol II, par. 31.025.

36. Henkilö voidaan nimittää tässä tapauksessa kahdella eri tavoin. Ensimmäinen tapa perustuu vuoden 1971 valtakirjalakiin (*Powers of Attorney Act*). Annetut valtuudet voivat olla kattavat ja toistaiseksi voimassa olevat, mutta ne lakkaavat kun valtakirjanantaja ei ole enää oikeustoimikelpoinen.
37. Toinen tapa perustuu vuoden 2005 Oikeustoimikelpoisuudesta annetun lain (*Mental Capacity Act*) mukaiseen ”pysyvään valtuutukseen”, mikä korvasi vuonna 1985 pysyvistä valtuuksista annetun lain. Julkisen edunvalvojan on rekisteröitävä tällainen pysyvä valtuutus, kun valtakirjanantaja ei ole enää oikeustoimikelpoinen.
38. On kuitenkin selvää, että termi *attorney* näissä käyttöyhteyksissä ei viittaa lakiammattilaisen rooliin tai statukseen vaan kehen tahansa henkilöön, joka on lainmukaisesti nimitetty tai valtuutettu (ja joka voi olla mutta hänen ei tarvitse olla oikeusoppinut) toimimaan toisen ihmisen puolesta. Kyseessä on lähinnä sopimusoikeudellinen suhde toisen henkilön edustamiseksi.

Patenttiasiamies ja tavaramerkkiasiamies

39. *Attorney*-termiä käytetään hyvin erityisissä immateriaalioikeutta koskevissa yhteyksissä viittaamaan patenttiasiamieheen (*Patent Attorney*) ja tavaramerkkiasiamieheen (*Trade Mark Attorney*).
40. Patenttiasiamies on Britanniassa immateriaalioikeuteen keskittyvän ammatillisen elimen jäsen. Tässä asiassa valvova elin on nimeltään the *Chartered Institute of Patent Attorneys* (virallinen patenttiasiamiesinstituutti), joka sai kuninkaallisen toimiluvan 1891 ”laatia ja määrittää säännöt patenttiasiamiesten noudatettaviksi kaikissa heidän ammatilliseen toimintaansa liittyvissä asioissa” ja ”... edistää patenttiasiamiesten opintoihin liittyvää statusta ja koulutusta sekä ylläpitää korkeaa oikeudenmukaisuuden, ammattimaisen käytöksen ja tiedon tasoa ...”.
41. Britanniassa on rikos käyttää *patent attorney* -nimikettä, ellei asianomainen ole pätevien ammatinharjoittajien virallisessa luettelossa (patenttiasiamiesrekisteri). Patenttiasiamiesrekisteristä huolehtiminen on annettu immateriaalioikeuksia valvovan *the Intellectual Property Regulation Board* -nimisen elimen tehtäväksi. Se on CIPA:n eli virallisen patenttiasiamiesinstituutin itsenäinen osa.
42. *Trade Mark Attorney* (tavaramerkkiasiamies) (ja *Trade Mark Agent*) (tavaramerkkiagentti) ovat eri rooleja. Kukaan Britanniassa ei saa käyttää rekisteröity tavaramerkkiasiamies -titteliä, ellei asianomainen ole pätevien ammatinharjoittajien virallisessa luettelossa (tavaramerkkiasiamiesrekisteri). Tähän rekisteriin pääseminen edellyttää kokeen suorittamista, ja sitä valvoo immateriaalioikeuksia valvova viranomaisen.

Eurooppapatenttiasiamies ja eurooppatavaramerkkiasiamies

43. Lisäksi eurooppapatenttiasiamiehet ovat henkilöitä, jotka on merkitty Euroopan patenttiviraston ammatillisten edustajien luetteloon päteviksi hoitamaan patenttihakemusasioita. Luetteloon pääsy edellyttää kokeen suorittamista. Britannian lakien mukaan vain ammatillisten edustajien luetteloon merkityt henkilöt voivat käyttää eurooppapatenttiasiamiehen titteliä.
44. Sisämarkkinoiden harmonisointivirasto on yhteisön tavamerkit myöntävä Euroopan unionin instituutio. Se ylläpitää luetteloa ammattimaisista edustajista, joilla on oikeus toimia sen kanssa hoidettavissa asioissa. Luetteloon pääsy ei edellytä mitään koetta, mutta paikallisen patenttiviraston on todistettava, että hakija on harjoittanut säännöllisesti tavamerkkiasioihin liittyvää toimintaa kansallisesti. Tässä luettelossa olevia henkilöitä kutsutaan eurooppatavaramerkkiasiamiehiksi.

Yhdysvaltain tilanne

45. Yhdysvalloissa (toisin kuin Englannissa, Skotlannissa ja Irlannissa) ammattikunta on yhtenäinen, ja siitä käytetään termejä *attorney at law* tai *counsel* (oikeudenkäyntiavustaja, asianajaja).
46. Eri osavaltiot ja niiden asianajajaliitot säätelevät monin eri tavoin lakiammattia. Vanhin on New Yorkin kaupungin asianajajayhdistys (*Bar Association of the City of New York*), joka on perustettu vuonna 1870. *The American Bar Association* on itsenäinen yhdistys, joka vastaa myös juridisen koulutuksen akkreditoinnista (hyväksymisestä).

Tilanne muilla oikeudenkäyttöalueilla

47. Skotlannissa on Englannista ja Walesista erillinen oikeusjärjestelmä, ja siellä lakimiesten ammattikunta jakautuu *advocateihin* ja *solicitoreihin* samaan tapaan kuin Englannissa ja Walesissa.
48. Irlannissakin on säilynyt jako *barristereihin* ja *solicitoreihin*. Etelä-Afrikassa on myös jako *advocateihin* ja *attorneyhin*.
49. Common law -lainkäyttöalueilla Australiassa, Kanadassa ja Uudessa-Seelannissa, joiden järjestelmät pohjautuvat Englannin ja Walesin common law -järjestelmään, ei ole juristikunnassa ylläpidetty eroa asiantuntija-asianajajien ja muiden lakimiesten välillä.
50. Australiassa ja Uudessa-Seelannissa on yhtenäinen juristiammattikunta, ja ammatinharjoittajia kutsutaan nimillä *barrister* ja *solicitor*.

51. Kanadassa juristeja kutsutaan nimityksillä *lawyer* (asianajaja, juristi, lakimies) tai *attorney*.

Johtopäätökset

52. Termiä *attorney* on Englannissa käytetty vuosisatojen ajan viittaamaan *solicitor*-tyyppisen valmistelevan asianajajan rooliin. *Attorneyn* ja asiantuntija-asianajajan eli *barristerin* välillä tehtiin ero. *Attorney*-roolista luovuttiin vuonna 1873. Sitten *attorney*- ja *solicitor*- roolit ovat sulautuneet toisiinsa.
53. Ammatillinen titteli *attorney* on nykyään jäänyt elämään vain immateriaalioikeuksien erikoisosaamisalueella.
54. Yhdysvalloissa *attorney*-sana on nykyäänkin käytössä, mutta hyvin eri merkityksessä. Koska Yhdysvalloissa juristikunta ei ole jakautunut, *attorney at law* -nimikettä käytetään kaikista juristeista, toisin sanoen sekä oikeuksissa toimivista asianajajista että muita palveluita tarjoavista lakimiehistä.
55. Itse asiassa Yhdysvalloissa *barristereista* ja *solicitoreista* käytetään kummistakin nimitystä *attorneys at law*. Tämä antaa termille kokonaan toisen merkityksen, jota sillä ei ole muissa englanninkielisissä maissa eikä Englannissa itsessäänkään.

ATTORNEY-TERMIN KÄYTTÖ MUIDEN KUIN SUOMEN ASIANAJAJALIITON JÄSENTEN KOHDALLA

56. Siirryn nyt toiseen kysymykseen. Voivatko muut kuin Suomen Asianajajaliiton jäsenet käyttää itsestään nimitystä *attorney* tai *attorney at law* Suomessa (jossa asianajajilla ei ole yksinoikeutta edustaa asiakkaita) englanninkielisissä käyttöyhteyksissä?
57. Vastaan kysymykseen englanninkielisten sanojen tavanomaisen merkityksen pohjalta.
58. Kuten edellä näimme, *attorney*-termillä on kaksi merkitystä: englantilainen merkitys, joka viittaa jaetun ammattikunnan asiayhteydessä henkilöihin, jotka tarjoavat muita juridisia palveluja erillään oikeudessa toimivan asianajajan työstä, sekä amerikkalainen merkitys, jossa on kyse kaikista pätevistä lakimiehistä tai juristeista.
59. Saamieni tietojen mukaan Suomen Asianajajaliitto katsoo, että vain sen jäsenet voivat kääntää oman ammattinimikkeensä englannin sanalla *attorney*. Suomen Asianajajaliiton mukaan *attorney*-termi suomalaisessa asiayhteydessä tulisi varata

vain ao. liiton jäsenistölle. Erityisesti sitä ei tulisi käyttää viittaamaan auktorisoituihin lakimiehiin.

60. Näkemykseni mukaan tämä kanta ei ole perusteltu. Tämä johtuu siitä, että Suomessa ammattikunta vaikuttaa jakaantuneen samaan tapaan kuin Englannissa eikä se ole yhtenäinen kuten Yhdysvalloissa.
61. Historiallisesti termiä *attorney* käytettiin Englannissa lakipalveluista, jotka eivät sisältäneet asianajoa, joka jäi erikoistuneiden lakimiesten yksinoikeudeksi. Aluksi näitä kutsuttiin nimikkeellä *serjeant* ja myöhemmin *barrister*. *Attorney*-termi asettuu vastakkain *barristerin* kanssa.
62. Suomen Asianajajaliiton tekemä ero asianajoasiantuntijan ja kaikkien muiden välillä näyttää samanlaiselta kuin Englannin ero. Jako voidaan kielen tasolla tehdä englannissa täsmällisemmin ja ilman riskiä mahdollisten asiakkaiden hämmäntämisestä tekemällä ero yhtäältä *barristerin* tai *advocaten* ja toisaalta *solicitorin* ja *attorneyn* välillä. Tämä johtuu siitä, että Suomen juridisessa järjestelmässä, aivan samoin kuin Englannin järjestelmässä, ammattikunta on jakaantunut.
63. Ymmärtääkseni Suomen Asianajajaliitto on asianajajan nimikkeellä tunnettujen juristien perinteinen liitto. Sen jäsenillä on perinteisesti ollut oikeus esiintyä oikeudessa samaan tapaan kuin Englannin *barristereilla*.
64. Vaikuttaa kuitenkin siltä, että julkinen valta sallii myös muiden juristin koulutuksen saaneiden tarjota lakiasiainpalveluja ja esiintyä oikeudessa. He voivat toimia näin myös olematta Suomen Asianajajaliiton jäseniä. Tämä lakimuutos on yhdensuuntainen *solicitor-advocate* -roolin luomisen kanssa.
65. Suomen laki ei noudata Englannin mallia täsmällisesti, koska periaatteessa Englannissa henkilöillä, jotka eivät ole *barristereita*, ei ole oikeutta esiintyä oikeudessa, kun taas *barristerit* eivät saa hoitaa muita oikeudenkäyntiasioita tai käsitellä asiakkaan varoja, johon vain *solicitor*-nimikkeellä toimivilla on lupa. *Solicitor* voi olla oikeudessa vain, jos asianomaisella on *solicitor-advocate* -nimitys. En usko, että Suomen valvontajärjestelmä sisältää samanlaisia lakimiessääntöjä.
66. Siitä huolimatta on selvää, että Suomessa on jakautunut juristikunta, jossa perinteisemmät Suomen Asianajajaliiton juristit keskittyvät Englannin *barrister*-roolin mukaiseen asianajotoimintaan, ja auktorisoidut lakimiehet hoitavat kaikkia muita juridisia neuvonta-, kauppatapahtuma- ja tukipalveluja.

67. Ymmärtääkseni Suomen järjestelmässä on auktorisoitujen lakimiesten pätevyitys- ja hyväksymisjärjestelmä. Heidän työtään ei siksi voi verrata englannin termin *paralegal* mukaiseen tehtävään, jossa on kyse ilman muodollista pätevyyttä tai akkreditointia (tavallisesti lakiasiaintomistossa) tehtävästä juridisesta tukityöstä. Suomen auktorisoituja lakimiehiä ei myöskään voi verrata Englannin *legal executive* -nimikkeen alla toimiviin henkilöihin, sillä tämä lakimiesryhmä (joilla ei ole *solicitor*- tai *barrister*-pätevyyttä) voi olla hyvin rajatuin oikeuksin läsnä vain alemmissa oikeusasteissa.¹⁴
68. Totean myös, että Suomen Asianajajaliiton verkkosivuilla on englanninkielinen käännös sen jäseniä koskevasta säädöksestä, joka on käännetty nimellä *Advocates Act* 496/1958, viimeksi muutettu 17.6.2011/716.¹⁵
69. Samaa *advocate*-termiä käytetään palkkioita ja neuvontaa koskevassa asiakirjassa.¹⁶
70. Eettisten ohjeiden käännöksessä käytetään toisaalta *lawyers*-termiä.¹⁷
71. Mielestäni Suomen Asianajajaliiton jäsenten nimittäminen käännöksessä termillä *advocates* on onnistunein. Se on parempi kuin *lawyers* tai *attorneys at law*, koska se näyttää perinteisen eron lakimiesammattikunnan kahden osan välillä eli sen eroavaisuuden, joka on vakiintuneiden *advocate*- tai *barrister*-asianajajan sekä neuvonta- ja tukityötä tekevien *attorney*- tai *solicitor*-nimellä kutsuttujen lakimiesten välillä. *Advocate*-termiä käytetään Skotlannissa ja Etelä-Afrikassa.
72. Mielestäni olisi väärin ottaa Amerikan malli esimerkiksi *attorney at law* -termin käytöstä Suomen Asianajajaliiton jäseniin viitattaessa. Tämä johtuu siitä, että toisin kuin Suomessa, Yhdysvalloissa on yhtenäinen juristien ammattikunta (samoin kuin Kanadassa, Australiassa ja Uudessa-Seelannissa).
73. Suomalainen juridinen järjestelmä näyttää kuitenkin olevan lähempänä Englannin (ja Skotlannin ja Etelä-Afrikan) mallia siinä, miten juristiammattikunta on organisoitu. Tämä merkitsee sitä, että jos käytetään termiä *attorney* viittaamaan yksinomaan yhteen osaan ammattikunnasta eikä sen toiseen puoleen, annetaan väärä käsitys, jonka mukaan toinen puoli juristikunnasta ei olisi lain mukaisesti pätevä eikä sillä olisi mitään oikeuksia olla läsnä oikeudenkäynneissä tai oikeutta tarjota lakiasianpalveluja. Tämä on ristiriidassa sen kanssa, mitä *attorney*-juristien ja kaikkien muiden välinen ero merkitsee Yhdysvalloissa. Yhdysvalloissa

¹⁴ Ks. esim. <http://www.cilex.org.uk/about-cilex-lawyers>

¹⁵ https://www.asianajajaliitto.fi/files/1056/A_01_Advocates_Act_2011_January_2013.pdf

¹⁶ [https://www.asianajajaliitto.fi/files/720/B_03_Fee_Guideline_\(15.1.2009\).pdf](https://www.asianajajaliitto.fi/files/720/B_03_Fee_Guideline_(15.1.2009).pdf)

¹⁷ [https://www.asianajajaliitto.fi/files/1044/B_01_Code_of_conduct_for_lawyers_\(15.1.2009\).pdf](https://www.asianajajaliitto.fi/files/1044/B_01_Code_of_conduct_for_lawyers_(15.1.2009).pdf)

on yleisellä tasolla rikos tarjota lakiasiainpalveluja ilman *attorney at law* - pätevyyttä.

74. Sen mukaan, miten ymmärrän Suomen sääntelypuitteet, tämä olisi harhaanjohtava käsitys tilanteesta.
75. Tästä seuraa, että vastaukseni kysymykseen on myönteinen. Mielestäni lakimiehet, jotka eivät ole Suomen Asianajajaliiton jäseniä, voivat asianmukaisesti käyttää termiä *attorney* roolinsa englanninkielisenä käännöksenä aiheuttamatta mitään asiaankuulumatonta sekaannusta. Tämä johtuu siitä, että heillä on asianmukainen lupa – kuten Englannin *attorneyillä* oli ja *solicitoreilla* yhä on – tarjota yleisölle lakiasiainpalveluja.
76. Mielestäni parempi (englanninkielinen) termi Suomen Asianajajaliiton jäsenille olisi *advocates* tai kenties yhdistelmä *advocates and attorneys*.
77. Tämä johtopäätös seuraa *attorney*-termin tavanomaisesta historiallisesta merkityksestä englannissa sekä Englannin ja Suomen lakimiesammatin jakaantuneesta luonteesta.

ATTORNEY-YHDISTYS

78. Siirryn nyt kolmanteen kysymykseen. Mikäli vastaus yllä olevaan kysymykseen (B) on myönteinen, voivatko nämä henkilöt nimittää yhdistystään englanniksi sanoilla *association of attorneys* tai *association of attorneys at law*?
79. Jos auktorisoitu lakimies voi Suomessa kutsua itseään käännösnimikkeellä *attorney*, ei ole mielestäni mitään syytä, miksei yhdistys voisi olla englanniksi *the association of attorneys*.
80. Lakimiesyhdistysten rooli vaihtelee niissä eri maissa, joissa virallinen kieli on englanti. Kuten totesimme, Englannin ja Walesin *Bar Council* edustaa lakimiehiä, muttei suoraan valvo heitä. Sen sijaan *the Bar Standards Board* ja *the Legal Services Board* ovat valvontaelimiä. Sama koskee *solicitor*-roolia. Heidän edustajansa on *the Law Society*, kun taas valvonnasta vastaa *the Legal Services Boardin* alaisuudessa toimiva *the Solicitors Regulatory Authority*.
81. Moninaisilla muilla lainkäyttöalueilla on laaja kirjo eri rooleja. Lakimiesten yhdistyksillä ei ole mitään standardiroolia.
82. Tästä seuraa se, että on kielen tasolla asianmukaista käyttää nimitystä *association of attorneys*, vaikka tällaisella liitolla tai yhdistyksellä ei ole sääntelyvaltaa jäseniinsä nähden.

EUROOPAN UNIONIN LAINSÄÄDÄNTÖÄ KOSKEVA HUOMIO

83. Lisään vielä lyhyen huomion Euroopan Unionin lainsäädännön merkityksestä kysymyksiin (B) ja (C) vastaamisessa.
84. Ensimmäinen huomionarvoinen seikka on se, että mikä onkaan Suomen tuomioistuinten juridinen ratkaisu juristikunnan säätelyä koskevassa kysymyksessä, se ei ole puhtaasti maan sisäinen kysymys eikä siten irrallaan Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen artiklan 49 mukaisista sijoittautumisoikeutta koskevista säännöistä. Euroopan unionin tuomioistuin katsoo, että asia ei ole puhtaasti maan sisäinen, jos "se saattaa vaikuttaa muista jäsenvaltioista tuleviin taloudellisiin toimijoihin" (ks. esim. Yhdistetyt asiat C-159/12 - C-161/12 *Venturini*, 5.12.2013, kappale 27, joka koskee Italian lain mukaista italialaisten apteekkarien säätelyä Italiassa.
85. Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 98/5/EY (annettu 16 päivänä helmikuuta 1998) asianajajan ammatin pysyvän harjoittamisen helpottamisesta muussa kuin siinä jäsenvaltiossa, jossa ammatillinen pätevyys on hankittu, ei näytä soveltuvan tähän asiaan. Ei ole suoranaisesti kyse juristien luvasta muuttaja jäsenmaasta toiseen. Siitä huolimatta yleiset sijoittautumisoikeutta koskevat periaatteet voivat kytkeytyä asiaan.
86. Ottaen huomioon, että rekisteröidyn lakimiehen pätevoitysmenettely on ilmeisesti yksinkertaisempi kuin se mitä Suomen Asianajajaliiton jäseniltä edellytetään, voidaan väittää, että *attorney*-termin käytön kieltäminen niiltä vastikään markkinoille muista jäsenmaista tulleilta, jotka olisivat siitä voineet hyötyä, voi olla tunnettujen *Gebhard*-kriteerien mukainen sijoittautumisoikeuden rajoitus.
87. Tapauksessa C-55/94 *Gebhard* [1995] oikeustapauskokoelma (ECR) I-4165, joka koski saksalaisen asianajajan rekisteröitymistä Milanon asianajajayhteisöön, tuomioistuin esitti periaatteet seuraavasti [kappale 37]:

Sellaisten kansallisten toimenpiteiden, jotka voivat haitata perustamissopimuksessa taattujen perusvapauksien käyttämistä tai tehdä näiden vapauksien käyttämisestä vähemmän houkuttelevaa, on kuitenkin täytettävä neljä edellytystä: niitä on sovellettava ilman syrjintää, niitä on voitava perustella yleiseen etuun liittyvillä pakottavilla syillä, niiden on oltava omiaan takaamaan niillä tavoiteltavan päämäärän toteuttaminen, eivätkä ne saa puuttua perusvapauteen enempää kuin mikä on tarpeen tämän päämäärän saavuttamiseksi.

88. Kun ajatellaan yllä esiteltyä *attorney*-termin taustaa, katson perustelluksi, että jos Suomen laki näyttäisi estävän rekisteröityjä lakimiehiä, joilla on oikeudet esiintyä Suomen tuomioistuimissa, käyttämästä *attorney*-termiä, mikä tosiasiallisesti estää heitä esiintymästä Suomen ulkopuolella pätevinä lakialan ammattilaisina ensisijaisesti englannin kielellä viestivien piirissä, kyseen tulevat Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen artiklan 49 mukaiset määräykset.
89. Tällaiset rajoitukset tulisi testata EU:n lainsäädännön mukaisesti yllä olevia suhteellisuutta koskevia testejä käyttäen. Onko rajoitus perusteltavissa ”yleisen edun mukaisella pakottavalla syyllä” ja erityisesti onko asianomainen rajoitus ”sopiva” kyseisten tavoitteiden saavuttamiseksi?
90. Alustava viittaus Euroopan unionin tuomioistuimeen voi olla myös tapa selkeyttää juridiset seikat EU-lainsäädännön näkökulmasta *Gebhard*-tapauksessa vakiintuneiden periaatteiden mukaisesti.
91. Tässä käsitellyt kysymykset ovat uusia, mutta käsitykseni mukaan niihin liittyy EU-lain mukainen sijoittautumisoikeutta koskeva kysymys.
92. Jos *attorney*- ja *attorney at law* -termien käyttöä koskeva rajoitus katsotaan syrjiväksi tai perusteettomaksi vapaata liikkuvuutta koskevan yleisen periaatteen ja Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen artiklan 49 mukaisen ammatinharjoittajien vapaan sijoittumisoikeuden nojalla, sitä on pidettävä laittomana, jolloin Suomen viranomaisten, tuomioistuimet mukaan lukien, on se peruttava.

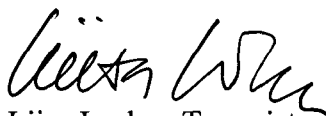
PAVLOS ELEFThERiADiS
OIKEUSTIETEELLINEN TIEDEKUNTA
OXFORDIN YLIOPISTO
ST. CROSS ROAD
OXFORD OX1 3UL

6.12.2016

Käännöksen vakuudeksi:

Helsinki, 8.12.2016

Liisa Laakso-Tammisto
Auktorisoitu kääntäjä
(Laki 1231/07)

